

Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.

Glasilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“.

List izhaja 10. in 25. vsakega meseca.

Za posamezne člane v „Deželni zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno K 4.—, za člane onih zadrug, ki so v „Zvezi“ in ako so uvedle obvezno naročbo lista za vse člane, pa celoletno K 2.—. Sicer stane list celoletno K 5.—, polletno K 2'60, četrtletno K 1'30 in posamezna številka 25 vinarjev.

Cena inseratom: 1/48 strani K 1'50, pri večkratnih objavah popust.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Marije Terezije cesta šte. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak ponedeljek in petek od 4.—6. popoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 5. oziroma do 20. vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključuje.

Štev. 18.

V Ljubljani, 20. oktobra 1914.

Leto I.

Zvezne objave.

Še vedno se dobe osebe, ki so člani takih zadrug, ki so sklenile obvezno naročbo »Gostilničarja« za vse člane, da pošiljajo list nazaj s pripombo: Se ne naroči ali ne sprejme! Te omejenosti dotični največkrat niso sami krivi, ampak pismo-noše, ki so že začetkom ob raznašanju nagovarjali ljudi: Kajne, saj ne boste naročili tega lista? In stranke, ki jim manjka prave razsodnosti, kolike važnosti je za vsakega gostilničarja ta stanovsko strokovni list, pritrdijo pismo-noši in zato se vrača list vedno z isto pisavo napisano pripombo: »Se ne sprejme« To okolnost smo dognali s strankami samimi in ko smo jim povedali, da je zanje po zadrugi plačana naročnina in da list vsled sklepa zadrugnega občnega zbora vsi dobivajo, so se izjavili, da ga radi sprejmejo. Proti dotičnim pismo-nošem zdaj še ne bomo postopali kakor bi bilo treba, toda ako se v prihodnjič še kaj takega zgodi, storimo pri mero-dajni oblasti primerne korake, ki pa ne bodo prijetni za dotične pismo-noše.

Današnji številki so priloženi listki glede prodaje tobakovih izdelkov, kakor je to sklenil zvezni občni zbor.

Vojna in plačevanje davkov.

Velike zahteve se stavijo ob času se-danje vojne na državo. Bojevati se mora z ogromnimi na razpolago ji danimi močmi na dve strani, poleg tega pa ima paziti, da ne zastane kolo, ki goni državni stroj, in da narodno gospodarstvo ne trpi prevelike škode.

Državlani imajo ob teh izrednih časih dolžnost, da še posebej pokažejo svoje pa-trijotično mišljenje tudi s tem, da svoje davke plačujejo redno in v polnem obsegu. To velja seveda v prvi vrsti za tiste, ki niso poklicani, da na bojnem polju branijo svojo domovino pred zunanjimi sovražniki. Seveda pa nastajajo ravno ob teh izrednih časih večkrat razmere, ki posameznikom onemo-gočujejo izpolnjevanje njihovih dolžnosti

napram državi. Ako namreč usahne vir dohodkov, tudi davki ne morejo prihajati redno v državno blagajno; zato že dosedanji zakoni za take izredne slučaje dovoljujejo nekatere olajšave, ki jih hočemo navesti v naslednjih vrstah.

Po zakonu z dne 24. oktobra 1896 št. 223 drž. zak. se more hišno-najemni davek ali hišna najemnina odpisati radi neizterljivosti najemščine, ako se je s sodno izvršbo dokazalo, da hišno-najemni davek ni izterljiv. Ker se pa proti osebam, ki so v vojni, ne more vršiti eksekucija ali izvršba—in kdo bi sploh take osebe eksekvirali—čeprav ne plačujejo hišne najemščine, bi se torej moralo kljub temu plačevati hišno-najemni davek? To bi bilo pač ne-koliko prehudo. Zakon dovoljuje, da sme izjemoma finančno (deželno) ravnateljstvo po svojem prevdarku do-voliti odpis hišne najemščine na podlagi drugačnih dokazil, ako bi sodna eksekucija previdoma ostala brezuspešna. Ob sedanji mobilizaciji bi bilo tako doka-zilo n. pr. naznanilo hišnega lastnika, da se odpove najemščini za določeno dobo, ako je bil hišni najemnik o taki odpovedi obveščen in najemnik, oziroma njegov na-mestnik sam potrdi, da se mu je najemščina odpustila. To bi bila torej nekaka odpo-vedna pogodba, ki naj se predloži davčnemu oblastvu I. stopnje (okrajnemu glavarstvu, oziroma davčni administraciji.) Take prošnje za odpis hišne najemnine so kolka proste in se morajo predložiti vsaj 6 mesecev po preteku časa, v katerem najemščina ni bila izterljiva. Seveda mora hišni lastnik naknadno naznaniti najemščino, ki bi jo morda kljub temu prejel potem, ko se mu je že davek radi neizterljivosti najemščine odpisal.

Tudi pri občni pridobnini ali obrtnem davku zakon z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, dovoljuje nekatere izjeme od splošnega pravila, da odmerjeni davčni postavki velja za vso dveletno priredbeno dobo in da izpremembe v obratnih razmerah, ki nastanejo v teku priredbene dobe, nimajo vpliva na že odmerjeni davek. Drugi od-stavek § 73. omenjenega zakona se namreč

glasi: Vsled bistvenega motenja v obratu po smrti ali bolezni imetnikov, po požaru, povodni ali drugih izrednih okolišnih sme vendar finančno deželno oblastvo de-loma, ali, če je bil obrat ustavljen skozi celo četrtletje, popolnoma odpustiti enega ali več četrtletnih obrokov. Da spada mo-bilizacija med „druge izredne okolišnosti“, o tem pač ni nobenega dvoma, seveda mora nastati vsled mobilizacije v resnici bistveno motenje v obratu. To se dogaja n. pr. če je imetnik obrta, ki je sam delal v obrtu, sam poklican v vojaško službovanje, ali če so n. pr. pri rokodelskih obrtih pomočniki poklicani k vojakom in lastnik ne dobi nadomestila, ali če zastane promet vsled tega, ker se blago ne more izvažati, ali po železnici prevažati. V takih slučajih se mo-rejo (kolka proste) prošnje vlagati pri finančnem (deželnem) ravnateljstvu, katero o njih odločuje. Zoper odlok finančnega rav-nateljstva je dovoljen priziv na finančno ministrstvo.

Če se pa vsled mobilizacije obrat po-polnoma in trajno ustavi, naj davčni za-vezanec tekom štirih tednov po ustavitvi obrta naznani pri davčnem oblastvu, da se je obrt popolnoma in trajno opustil, nakar mu davčno oblastvo odpiše pridobninski davek od prihodnjega četrtletja dalje. Ako se je pa obrat popolnoma ustavil vsled smrti imetnikove, ima davčno oblastvo dolžnost, da uradoma odpiše pridobnino od prihodnjega četrtletja, vendar naj pa dediči, če le možno, ustavitev obrata sporoče davč-nemu oblastvu, ker le-to večkrat šele čez več časa izve za smrt lastnika obrta in torej ne more davka takoj odpisati, kar provzroča večkrat nepotrebno nevoljo pri davkopla-čevalcih.

Tudi glede dohodnine ali oseb-nega davka ima § 232. zak. o osebnih davkih neko izjemo od splošnega pravila, da premembe v dohodninskih razmerah tekom davčnega leta ne vplivajo na odmer-jeni davek. Ta izjemna določba se glasi:

Osebe, katerih dohodki so se vsled izpadka dohodninskega vira ali vsled nesreč ali vsled drugačnih izrednih okol-

nosti tekom davčnega leta dokazano znižali na manj kakor dve tretjini zneska, ki je vzet v podlago obdačbi, in katere so potrebne takega izpregleda, smejo zahtevati razmeroma znižanje za preostanek dotičnega davčnega leta odpisanega davka.

Take prošnje se morejo vložiti vsaj tekom 14 dni po nastopu dogodka, na katerega se nanaša prošnja za izpregled, pri pristojnem davčnem oblastvu prve stopnje. O prošnjah, ki jih ni treba kolkovati, odločuje finančno (deželno) ravnateljstvo. Zoper odločbo finančnega ravnateljstva je dopustna pritožba na finančno ministrstvo. Ob času mobilizacije takih prošenj pač ne bo treba še prav posebno utemeljevati. Ako se je kak obrat ustavil, treba je navesti samo to dejstvo.

Ker v sedanjih časih osebe, ki so poklicane vsled mobilizacije v vojaško službovanje, ponajveč ne morejo pravočasno sporočiti davčnim oblastvom dejstev, ki so merodajna za izpregled davkov, in tudi ponajveč niso pustile posebnih pooblastil v davčnih zadevah drugim osebam, so v največ slučajih te izjemne določbe zanje bile brez posebnega pomena.

Istotako se v vojaški službi se nahajajo osebe ne morejo po navadi pravočasno pritožiti zoper odmero davka, ali ne morejo pravočasno naznaniti svojega izstopa iz službe, da bi se jim na podlagi tega odpisala dohodnina itd. Zato je pa velike važnosti odredba finančnega ministrstva z dne 15. septembra 1914 (drž. zak. št. 246), ki je izšla na podlagi splošne cesarske naredbе z dne 29. avgusta 1914, drž. zak. št. 227. Po tej odredbi se za osebe, vpoklicane v vojaško službovanje, za čas, dokler so v vojaški službi, predpisani rok za vlaganje naznanil, napovedi in izjav, prošenj in prizivov, sistira ali ustavi, tako da ta rok poteče šele 14 dni potem, ko preneha zadržek, to je, ko so omenjene osebe odpuščene iz vojaškega službovanja. Če pa je davčni zavezanec postavil takega pooblaščenca, tedaj ravnokar omenjena olajšava ne velja, razen če je pooblaščenec tudi sam poklican v vojaško službovanje.

Glede sodne eksekucije proti osebam, poklicanim v vojaško službovanje, (odreja § 6 cesarske naredbе z dne 29. julija 1914, drž. zak. št. 178, da se ta ne more vršiti, dokler so v vojaški službi. Ali naj se proti takim osebam ne uvede, oziroma ustavi tudi eksekucija radi zaostalih davkov, o

tem presoja davčno oblastvo na podlagi splošnega gospodarskega položaja davčnega zavezanca. Gotovo se davek ne bo izterjal, ako se rodbina vpoklicanca nahaja v gospodarski stiski.

Sicer pa davčni zavezanci že po doslej veljavnih postavnih določbah lahko prosijo, da se jim za plačevanje dospelega davka rok do gotovega časa podaljša, ali da se jim dovoli plačevanje zaostalih davkov v obrokih, ako jim radi nesreč ali drugačnih vzrokov ni mogoče plačati pravočasno dospelih obrokov. Take prošnje se morejo vložiti pri davčnih (finančnih) oblastvih, pri davkarijah ali županstvih, pismeno ali se morejo podati tudi ustno na zapisnik. O njih odločuje do gotovega zneska davčno oblastvo prve stopnje, sicer pa finančno (deželno) ravnateljstvo.

Poslovanje pod nadzorstvom.

Vlada je povodom izjemnih razmer vsled vojne izdala že več zakonov, ki naj ublažijo zasebnopravne odnose med državljanji. O moratoriju govorimo na drugem mestu, tukaj pride v poštev jako važen zakon o poslovanju pod nadzorstvom, izdan s cesarsko naredbo z dne 17. septembra 1914. Namen tega zakona je, da varuje upnika za dobo moratorija, ko dolžniku ni treba izpolnjevati obveznosti, pred zapravljivim početjem dolžnika.

Ako dolžnik vidi, da si po odpravi moratorija ne bo več mogel pomagati na noge, je marsikdo tako malovesten, da lahko miselno vodi svoj obrat ali svoje gospodarstvo, da je upniku pozneje še manj mogoče priti do svoje terjatve, ki je v nevarnosti. Dočim namreč upnik svoje terjatve od dolžnika ne more izterjati, nima na drugi strani nikakega sredstva pri rokah, če dolžnik med moratorijem svoje premoženje zapravi, n. pr. svojo zalogo, posestvo, terjatve itd. proda. Zgoditi se mu more, da po preteku moratorija z eksekucijo nima na kaj seči.

Preprečiti tako zvičajno, hudobno zlorabo moratorija s strani dolžnika, je glavni namen novega zakona in njega bistvo obstoji v tem, da podeljuje upniku, ki dokaže, da spravlja dolžnikovo poslovanje v dobi zakonitega moratorija njegovo terjatev v nevarnost, pravico, predlagati pred sodiščem, naj se postavi celo dolžnikovo gospodarstvo (trgo-

vina, obrt itd.) pod nadzorstvo osebe, ki jo imenuje sodišče. Za nadzornika je lahko postavljen ogroženi upnik sam ali pa kaka druga oseba. Sodišče ima nadzorstvo odrediti, če je tako obstoj terjatve kakor tudi preteča nevarnost izkazana. Ni pa potreba, da je ogrožena terjatev že v plačilo zapadla, da je torej dolžnik s plačilom v zamudi. Dovolj, da dolžnik z lahkomišelnim ravnanjem, torej predvsem z zapravljanjem bodoče izterjanje terjatve ogroža.

Naloga sodno imenovanega nadzornika je, podpirati in nadzorovati dolžnika v njegovem poslovanju, predvsem torej skrbeti za to, da se obrat redno nadaljuje in da se obstoječe premoženje ne pogubi. V to svrho podeljuje zakon nadzorniku jako dalekosežne pravice. Po previdnosti nadzornika more sicer dolžnik še dalje voditi svoje podjetje. Vendar je pri tem v marsikakem oziru podvržen strogi kontroli nadzornika. Brez njegovega privoljenja ne sme namreč dolžnik ničesar od svojega premoženja niti prodati, niti sicer odtujiti ali spraviti v stran, ne sme dalje svojega premoženja (n. pr. posestva) obremeniti, nikakih poroštev sklepati ali komu kaj podariti. Celu navadna k vsakodnevnu obratu spadajoča opravila (n. pr. najetje novega pomožnega osebja) mora opustiti, če nadzornik istim ugovarja. Ta je po potrebi celo opravičen, dolžnika kratkoma odstaviti in obrat vzeti popolnoma v svoje roke ali ga pa izročiti tretji osebi. Nadzornik ima torej prav uspešna sredstva na razpolago, da prepreči lahkomišno uničevanje dolžnikovega premoženja, na drugi strani pa omogoči redno nadaljevanje poslovanja. Imeti pa ima pred očmi predvsem dobrobit podjetja samega, ki naj se na ta način reši pred propadom. Zato postavlja zakon nadzornika pod kontrolo sodišča. Nadzornik ima polagati račun, proti njegovemu poslovanju je odprta pritožba na sodišče. Dohodki nadzorovanega gospodarstva se imajo v zmislu zakona (§ 8) porabiti predvsem za nadaljevanje obrata in za skromno preživljanje dolžnika in njegove rodbine. Preostanek služi v pokritje dolgov, pri čemer se je podobno kakor v konkurzu ozirati na vse upnike. Nadzornik ima pravico do primerne nagrade. Kadar je gospodarstvo zopet v rednem teku in upniki izven nevarnosti, sme dolžnik predlagati, da se nadzorstvo odpravi.

Rekli smo zgoraj, da je namen novemu zakonu predvsem, varovati interese ogrože-

LISTEK.

Talmi - prosekar.

(Istinita dogodbica, priobčil vodja R. Dolénc.)

Bilo je ravno tik po trgatvi prvo ali drugo leto po zasedenju Bosne in Hercegovine, ko me je posetil na Slapu gospod Hinko Kavčič, napredni posestnik in gostilničar na Razdrtem pri Postojni. Pozneje je postal, kakor obče znano, župan in deželni poslanec, in le žal, jako žal, da je ta vzor-narodnjak veliko prezgodaj umrl. Midva sva si bila jako dobra osebna prijatelja vsled daljnega sorodstva, sošolstva in pogostega občevarja. Imenovala sva drug drugega navadno le „kumše“, ker je bil Kavčič enemu mojih sinov krstni boter.

Bil sem ravno v šolski kipelni kleti tedanje deželne vinarske in sadjarske šole na Slapu, ko se je pripeljal na dvorišče. Stopivšega z voza sem ga seveda najsrč-

nejše pozdravil ter ga takoj vprašal: „Kumše, kaj pa tebe danes prinaša?“

Presrčni pozdrav mi vrne in smeje se mi odgovori: „O kumšija, danes me je dovedel pa poseben povod k tebi, toda pomeniti se morava pa le na štiri uha“. „No, no, to se pač lahko zgodi, pojdiva na vrt, tam naju ne bo nihče slišal.“

In tako se je tudi zgodilo potem ko je šolski hlapec konja sprejel ter v hlev oddal in ko je kumše mojo soprogo pozdravil in sem ji naročil, da nama priredi pošteno kosilo.

Dospevši na vrt sedeva k kameniti mizi in ga vprašam: „Kaj pa mi imaš posebnega povedati, ali kaj je povod tvojemu današnjemu posetu?“ Odgovori mi: „Vidiš, kumše, pri nas in v naši okolici so letos tepke tako dobro obrodile, da jih lahko po 30 do 40 krajcarjev mernik kolikor hočem nakupim, zato sem te prišel vprašat, kako naj postopam, da dobim iz njih tak mošt, kakršnega bi lahko v gostilni točil, seveda

po nižji ceni nego vino? „To je prav lahko“, sem mu odgovoril, „toda prvi pogoj je, da dobiš eno veliko brento prav svežih in prav dobrih grozdnih tropin, katerih bo pa, ker se je v Vipavski dolini trgateg že končala, kaj težko dobiti.“

„O, tropine pa še prav lahko dobim“, je rekel kumše, „in sicer pri Mūhi na Lozicah. Namesto po novi cesti sem se danes peljal po stari z Razdrtega na Lozice ter od tam sem. Mūha, ki te prav srčno pozdravlja, šele danes trga grozdje.“

Mūha smo nazivali prijatelji med seboj gospoda Antona Žvanuta (vulgo Gauca) odličnega narodnjaka ter velikega posestnika in gostilničarja na Lozicah, to je v prvi vasi, dospevši z Razdrtega po stari cesti v Vipavsko dolino.

Ko mi kumše to pove, začel sem mu dopovedovati in razkladati, kako da naj postopa pri napravi hruškovca, da bo tak, kakršnega si želi, ali pa še boljši. Ker se mu je pa moj recept le predolg zdel, po-

nega upnika napram lahkomišelnemu dolžniku. To mnenje zastopamo, da je zakonodajalec z na novo ustvarjenim institutom poslovanja pod nadzorstvom očitno hotel dati tudi dolžniku samemu v roko sredstvo, s katerim se vsaj za dobo moratorija reši pred konkurzom. Zakon namreč izrecno določa, da sme tudi dolžnik, pri katerem je vsled vojnih dogodkov nastopila neplačevitost, zaprositi pri sodišču, ki je sicer pristojno kot konkurzna oblast, za postavitev njegovega poslovanja pod nadzorstvo. Mnenja pa smo, da dolžnik ne bo rad posegel po tem sredstvu. V zmislu novega zakona je namreč prisilna kakor prostovoljna postavitev poslovnega nadzorstva javen uraden čin, ime nadzorovanca in nadzornika se sodno javno razglasi kakor otvoritev konkurza. Dolžnik, ki ni pasiven in se nahaja le trenutno vsled izrednih razmer v zadregi ali v stanju neplačevitosti, bo že z ozirom na svoj ugled in kredit rajši posegel po vsakem drugem sredstvu, samo da svojo zadrego javnosti prikrije. To določbo je tembolj obžalovati, ker bi uvedba prostovoljne postavitve podjetij pod nadzorstvo sicer zadostila očitni potrebi. Koliko obrtnih podjetij stoji samo radi tega, ker je moral gospodar z vsem osebjem na vojno! Ti vsi bi bili zakonodajalcu hvaležni, da jim je omogočil vsaj v gotovih mejah nadaljevati svoj obrat.

Dolžniku nudi zakon dvoje ugodnosti. Predvsem ni več po zakonu zavezan predlagati otvoritev konkurza o svojem premoženju, kakor hitro se je prostovoljno postavil pod nadzorstvo. Druga ugodnost pa je ta, da upniki po razglasi postavitvi pod nadzorstvo radi svojih pred tem časom nastalih terjatev proti dolžniku ne morejo voditi nikake izvršbe. To velja tudi za primer, če je bil dolžnik vsled upnikovega predloga postavljen pod nadzorstvo. Za vse pozneje nastale terjatve pa je eksekucija seveda dovoljena.

V slučaju prostovoljne in prisilne postavitve pod nadzorstvo je končni glavni uspeh torej ta, da se materialni dolžnikov položaj vsaj poslabšati ne more in da so upniki, če hočejo v doglednem času priti do svojih terjatev, več ali manj prisiljeni, od istih nekaj popustiti. Pasivnega podjetnika seveda tudi najvestnejši nadzornik mnogokrat ne bo rešil pred konkurzom, enostavno iz razloga, ker ne bo mogel doseči dohodkov, s katerimi naj nadaljuje obratovanje in poplača dolgove.

Določbe sedaj veljavnega moratorija.

Moratorij, ki je bil dovoljen s cesarsko naredbo z dne 31. julija za pred 1. avgustom 1914 nastale pravnopravne denarne zahteve prvotno za 14 dni in ki je bil s cesarsko naredbo z dne 13. avgusta na 61 dni podaljšan, se je končal koncem septembra za zahteve, ki so bile 31. julija 1914 plačljive. Težkoče ki so povzročile začetkoma vojnih dogodkov razglasitev odredbe splošnega moratorija, obstoje še zdaj, čeprav v manjši meri. Izkazalo se je torej za potrebno, podaljšati moratorij, vendar se zdi, da so se gospodarske razmere vendarle v toliko okrepile, da se polagoma omogoči likvidacija dozdej vezanih zahtev. Po cesarski naredbi z dne 1. t. m se moratorij ne nanaša več na celo zahtevo, marveč je ena četrtna zahteve, najmanj pa znesek 100 kron z obrestmi cele zahteve in morebitnimi postranskimi pristojbinami, izvzeta iz moratorija in se mora torej plačati. Kot plačilni dan za četrtno, ki je iz moratorija izvzeta, in za dolžni znesek do sto kron, je pri zahtevah, za katere je veljal moratorij do 30. septembra, določen 14. oktobra, pri zahtevah, za katere preneha moratorij po dosedaj veljavnih predpisih tekom oktobra ali novembra, tisti dan, ki sledi po teku roka moratorija, končno za zahteve, ki so plačljive med 1. oktobrom in 30. novembrom, plačilni dan, najprej pa vedno 14. oktober. Za ostali znesek treh četrtin zahteve velja, če je zahteva plačljiva med 1. oktobrom in 30. novembrom, za 61 dni. Za prej plačljive zahteve zahteva nova cesarska naredba moratorij ostalega zneska do 30. novembra. Določbe o zahtevah, ki so popolnoma izvzete iz moratorija, so ostale bistveno neizpremenjene. Nanovo so bile sprejete med izjeme zahteve na plačitev obresti in na vrnitev kapitala iz delnih zadolžnic, ki niso pupilarno varne, in takih fundiranih bančnih zadolžnic, nadalje v zvezi s tem zahteve na plačitev anuitet obveznosti, ki služijo kot posebno kritje za poslednje. Nadalje so bile izvzete iz moratorija zahteve od zastavnih posojil zastavljalnic in onih oseb, ki kot obrtniki posojujejo na zastavljene stvari. V svrhu varstva interesov zastavljalcev je odrejeno, da se zastavljeni predmet ne sme prodajati pred šestimi meseci po prvotnem dospelku. Zvišali so se zneski, ki jih morajo izplačevati življenske zavarovalnice. Posebno je predpisano, da se morajo

izplačevati življenske zavarovalnine do 3000 kron, zavarovalnine proti škodi do 5000 kron. Nadalje je preskrbljeno, da zavarovalnice, ki ne plačujejo zavarovalne premije, nimajo škode. Dolžnost bank, hranilnic in drugih kreditnih zavodov, da vračajo vloge, se razširi spriču bogatih dohodkov. Na podlagi zahtev iz tekočega računa, kar se zdaj nanaša tudi na vloge proti blagajniškim nakazilom, se brez vsega more od dezelnih in akcijskih bank zahtevati mesečno 5 % od imetja, ki je obstajalo 1. avgusta 1914. Brez ozira na višino zneska, čegar vrnitev se zahteva, se sme razen že v dozdej določenih slučajih zahtevati vrnitev, v kolikor je ta potrebna upniku, da zadosti svoji dolžnosti za delna plačevanja. Vrnitev zneskov do višine 100 K pa se lahko zahteva, ako jih upnik potrebuje za vplačevanja na državna posojila ali pa za pokritje obveznosti, ki jih imajo zavarovalnice. Denar, ki je neobhodno potreben za vzdrževanje upnikovega obrata, se more dvigniti v vsakem kalendarskem mesecu do višine 10 % imetja, ki je obstajalo 1. avgusta 1914. Za vračanje vlog na vložne knjižice se je izplačevalna meja na ta način razširila, da morajo deželne in akcijske banke ter hranilnice mesečno izplačevati 5 % (najmanj 200 kron), ostali kreditni zavodi, izvzemši rafajzenske, 2 % (najmanj 100 kron) od imetja, ki je obstajalo 1. avgusta 1914. Iz starejših vlog, ki so znašale 16. septembra še več nego 2000 kron, se mora izplačevati nadalje razen 20 %, ki se jih more zahtevati za plačevanje davkov, nadaljnih 20 % za plačevanje obveznosti, ki so izvzete iz moratorija. Brez vsake omejitve se morejo zahtevati plačila na državna posojila in na zneske, ki jih je sodišče obustavilo. Predpisi glede odpovedi zahtev se dopolnijo. Ker se je del zahtev izvil iz moratorija, je bilo potrebno izpremeniti procesualne predpise. Eksekucijsko-pravni predpisi se v toliko izpremene, da se dopusti zagotovljena eksekucija v prosopeh zahtev, na katere se nanaša moratorij. Novi so predpisi glede sodnijsko dovoljenega moratorija. Sodniku se daje pravica, med sodnim postopanjem ali brez tega, če dolžnik to predlaga, dovoliti moratorij do zakonitega roka moratorija. Tudi med eksekucijskim postopanjem naj ima sodnik možnost, da vpošteva slabi materialni položaj dolžnika ter dovoli moratorij. Za okoliše, ki so postali neposredna bojišča, je določena nadaljna izjema v korist dolžnika.

tegnil je svoj notes iz žepa ter me naprosil, da mu recept napišem, ker bi sicer utegnil kaj pozabiti ter napačno ukreniti. No, to se je tudi zgodilo. Napisal sem mu recept prav natančno v njegov notes. Ko je pa v zvoniku sosedne cerkve zazvonilo poldan, sva šla v jedilno sobo k obedu. Kmalu po obedu je pa kumše zapregel, se poslovil ter odpeljal na Lozice, obljubivši mi prav trdno, da se bo natanko po sprejetem receptu ravnal.

* * *

Dne 18. oktobra je sv. Lukež in takrat je velik letni, posebno živinjski semenj v Postojni. Na tem sejmu sešli smo se trije tedanji pglavitni vipavski „trtjoni“: gospod Štefan Habe, veliki posestnik vinogradov na Gočah, gospod France Kavčič, enak posestnik iz Št. Vida, in pa sin mojega rajnega očeta — ta sem bil jaz. Trtjon imenujejo Vipavci v pravem pomenu velikega trtnega škodljivca nekega rilčkarja (Rinchites betuleti imenovan); šaljivo imenujejo pa tako

tudi odličnega vinogradnika. Vsi trije prišli smo, drug za drugega nevede, iz enega in istega namena na sejem v Postojno, namreč, da si tam vsak po dva para medlih volov nakupimo. S temi smo nameravali v zimskem času gnoj v vinograde izvažati, jih pa do velike noči tudi opitati in potem v Trst prodati. Ko smo se opoldne v gostilni pri dolenjem Purgarju pri obedu znašli, smo se domenili, da se bomo domogre na Razdrtem pri „Hinkotu“ — tako smo takrat nazivali kumšetovo (Kavčičevo) gostilno — ustavili, tam konje odpočili in malicali. In tako se je tudi zgodilo. Drug za drugim smo se pripeljali okoli četrte ure tja, naročili si pri gospodinji dobro malico in Hinkota smo pa vprašali, kako vino da ima? Odgovoril je: „tako, kakor ga je za take možake, take vipavske trtjone kakor ste Vi trije gospodje, treba, namreč najboljše rdeče od Lovrenca iz Žvanovtu, teran od Živca iz Skope na Krasu ter izboren prosek od Nabergoja iz Proseka. Omeniti moram, da

je bil g. France Kavčič kumšetu (Hinkotu) in meni stric, g. Habetu pa velik prijatelj. Malca je bila prav dobra in zalivali smo jo najprej z rdečim vipavcem, Lovrencovim vinom iz Žvanovtu. To je bilo sicer dobro, močno vino, toda, ker je bilo po prav starem vipavskem načinu, namreč z nič manj kakor osemndesim kipenjem ali po vipavsko rečeno „kuhanjem“ tropin z moštom vred, napravljeno, je bilo jako neprijetnega, trdega ali kakor strokovno pravimo zagatnega okusa. Zato smo prešli že takoj po prvem litru na Živčev teran. O, ta nam je že odločno boljše dišal, a vendar se nam je zdel še precej kisel. Vsled tega smo zahtevali prosekara. Ko smo tega na mizo dobili ter pokusili, nas je Hinko nekako dvoumno posmehovaje vprašal, kako nam diši? Vsi trije smo ga odločno hvalili, in ker nam je šel jako v slast, smo si naročili še en, torej že drugi liter. Ko nam Hinko tega prinese na mizo, se je še bolj smejal, tako da nam je njegov smeh vsem trem že kar sumljiv

Prodaja tobačnih izdelkov v gostilnah.

(K zgodovini bojev za odstotke pri prodajanju smotk in cigaret po gostilnah.)

Stremljenje za tem, da bi se dalo gostilničarjem in kavarnarjem za to, ker služijo državi brezplačno s tem, da preskrbujejo svojim gostom cigare in cigarete, zaslužene odstotke, se vrši že nad 25 let po vseh deželah avstrijske monarhije. Poročila občnih zborov vseh gostilničarskih organizacij v Avstriji, tako krajevnih, deželnih kot državnih iz prejšnjih in novejših časov so imela stalno na dnevnem redu razgovor o korakih, ki naj se store za doseg odstotkov v domačih trafikah. Po tedanjih finančnih naredbah, kakor znano, je moral imeti gostilničar tudi licenco in bil podvržen natančnim revizijam in predpisom finančnih organov, kakor pravi trafikant. Da so take okolnosti silile na idejo po odstotkih, je pač naravno, ker drugega odškodovanja za to delo gostilničar itak nima, prej ko ne le škodo, če kdo pozabi plačati. Razni občni zbori so polni ogorčenja sklepali v gotovih rokih solidarno opustitev prodaje tobačnih izdelkov v gostilnah, ako se že neštetim prošnjam, resolucijam in osebnim intervencijam, pri raznih ministrstvih ne ugodijo. Prišli so dotični roki, a glej šmenta, tista na občnem zboru prevladujoča edinstvo, je izginila in našlo se je polno izgovorov, zakaj se prodaja ni opustila. Največja ovira tej solidarnosti so bili kavarnarji in večji restavrantni, to pa povsod od Dunaja dol do vsakega deželnega stolnega mesta. Reklo se je, smotke mi plačajo enega natakara, tisti namreč, ki ima oskrbo smotk, dobi toliko napitnine ali preplačil, da mu ni treba dati nobene plače. Po deželi, manjših krajih in trgih, ter tudi po mestnih gostilnah pa tega ni, le malokdo da za postrežbo kak ficek in tod je ostala nevolja na to tlako slej ko prej. Na Slovenskem je bila ljubljanska gostilničarska zadruga med prvimi, ki je vlagala potom državne zveze, kakor tudi potom finančnega ravnateljstva na finančno ministrstvo dotične peticije. Odkar pa je ustanovljena Deželna zveza, je pred dvema letoma v družbi državne zveze z vsemi sredstvi pritisnila na finančno ministrstvo z odločno zahtevo, naj se temu dolgoletnemu moledovanju vendar končno ustreže. Zbrala se je deputacija, ki je posetila tozadevno finančnega ministra. Ta se

postal. In ko ga je nekdo vprašal zakaj se tako posmehuje, je kar krohotalje odgovoril: „Zato se smejem, ker vidim, kako izvrstno se največji vipavski trtjoni na dobroto mojega prosekara razumejo, še najbolj se čudim pa v tem oziru kumšetu Rihardu.“ Tej izjavi smo se seveda vsi trije Vipavci ne malo začudili, osobito pa še jaz, ker je mene posebno naglašal. Zato sem ga vprašal: „Kumše, kaj pa hočeš s tem reči, da mene posebno naglašaj?“ Kavčič se še bolj smeje in odgovori: „No, zato te posebno naglašam, ker si ti vodja vinorejske šole, druge učiš, kako naj vino napravljajo, pri tem pa sam svoj izdelek ne poznaš.“ Pri tej priliki potegne kumše svoj notes iz žepa, ga odpre ter mi ga z besedami: „Kumše, ali poznaš to pisavo?“ pod nos pomoli. Spoznal sem seveda takoj svojo pisavo, namreč „recept“ katerega sem kumšetu Hinku ob trgatvi na Slapu v njegov notes spisal. Na to sem pa že popolnoma pozabil. Častiti bralci teh vrstic si pač lahko pred-

je z vso vehemenčo branil dati kako zagotovilo, da bi se dali domačim trafikam odstotki, a obljubil je, da se bodo ukrenile kake druge olajšave. S to tolažbo je bila deputacija odpravljena. Izšla je nato dne 3. julija 1911 ministrska okrožnica na vsa deželna politična oblastva, da se imajo vsled note c. kr. finančnega ministrstva z dne 10. junija 1911 št. 44236 obvestiti vse v to poklicane zadruge in da se tudi drugače vse, ki se z gostilniškim obrtom pečajo, opozori na §§ 53, 59 in 60 predpisov za trafikante. Ti določujejo ob kratkem takole: Nadrobno prodajanje tobačnih izdelkov na goste po gostilničarskih in kavarniških lokalih je dovoljeno brez tozadevnih posebnih licenc. Tobačne fabrikate je kupovati kakor doslej v javnih trafikah. Posebno opozarjati pa je na § 60 trafikantovskih predpisov, ki pravi: Domače trafike ne smejo svojega lokala označiti kot javne trafike in ne smejo tobačnih izdelkov prodajati drugim, kakor le svojim gostom in morajo te fabrikate prodajati natanko po istih cenah, kakor jih določa trafikantovski tarif. Zahtevati višje cene je prepovedano; vendar pa so izrecno dovoljena prostovoljna preplačila. Ta preplačila je smatrati kot odškodnino za postrežbo gostilničarja, ki je gostu prihranil trud, ker bi si sicer sam moral iti iskat smotke i. t. d. v javno trafiko. — Do sem smo torej dospeli v borbi za odstotke pri domačih trafikah. Kar je je; izrabimo pač to malenkost, kolikor se da. V očigled temu so izdale vse gostilničarske zadruge po večjih mestih lističe s sledečo vsebino: Cigare in cigarete se prodajajo po c. kr. tarifu, za postrežbo pa se daje pri cigaretah po 1 h, pri cigarah pa 2 h. To se je zgodilo ua Štajerskem, Koroškem, Tirolskem in drugod in so v teh deželah še dandanes nabiti taki lističi javno po gostilnah. Pri nas na Kranjskem jih je finančna uprava prepovedala. Zveza se je proti temu pritožila na c. kr. finančno ravnateljstvo, ki je odgovorilo s sledečim odlokom: Na tamošnjo vlogo z dne 13. septembra 1913. se da na znanje, da je podpisano finančno ravnateljstvo ukazalo podrejenim finančnim organom odstraniti iz gostilniških prostorov plakate z napisom: „Cena cigaram in cigaretam je po c. kr. tarifu, za postrežbo pa se daje po 1 v od cigarete in 2 v od cigare;“ ker se gostom s temi plakati natančno določuje, koliko jim je plačati pri nakupu tobačnih izdelkov za postrežbo poleg konsumentne

stavlja, kake obraze sta gg. stric Kavčič in Habe pri tem delala in kako popolnoma „paf“ sem pri tem šele jaz bil.

Sramovali smo se sicer v notranjem vsi trije svojega strokovnjaštva, t. j. trtjonstva, pri vsem tem pa se prav na ves glas smejali, kajti, da bi bilo pri strokovnjakih mogoče, hruškovec oziroma tepkovec, za pristen prosekara piti, se nam je vsem trem kar naravnost presmešno ter neumno zdelo, vendar je bilo temu popolnoma tako.

Plačali smo ter se dobre volje odpeljali, prej pa še vendar kumšeta prosili, naj nas nikar ne razupije.

Kumše Hinko, moj stric F. Kavčič in g. Štefan Habe, vsi trije so že davno pri očaku Noetu nad oblaki — jaz se pa še vedno zasmejem, kadar mi pristni prosekara pod nos pride in se nehote te istinite dogodbice domisljam.

(tarifne) cene. Po določbi § 60 predpisa za tobačne trafikante smejo gostilničarji v svojih gostilničarskih prostorih prodajati gostom tobačne izdelke le po konsumentni (tarifni) ceni: zahtevati višje cene je prepovedano, dopuščeno jim je le, prostovoljno ponudena nadplačila sprejemati. Ako pa se komu narekuje, koliko ima odpraviti nadplačila, se tako nadplačilo, nikakor ne more več smatrati prostovoljnim. Če spoštovana zveza govori o „tlaki“, ta beseda v predležčem slučaju nikakor ni na mestu, kajti k prodaji tobaka se nobenega gostilničarja ne sili. Kakor hitro pa se gostilničar te pravice poslužuje, se mora tudi natančno ravnati po zato merodajnih predpisih.

Letošnji občni zbor zveze je o tem dejstvu razpravljal in odobril novo besedilo takim liskom, ki bodo odgovarjali zahtevam finančne oblasti, ter sklenil, da jih zveza da natisniti, ter kot prilogo „Gostilničarja“ razpošlje vsem članom v zvezi včlanjenih zadrug. Z današnjo številko dobe torej vsi naročniki lista tudi take listke, ki naj stalno opominjajo goste, da se s tem želi doseči vsaj toliko, da ne bo imel gostilničar za svoj trud in oskrbo s cigarami še gmotno škodo, ker se mu veliko blaga pokvari in veliko v pozabljivosti tudi ne plača.

Letošnja trgategv in vinska trgovina.

Piše c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko B. Skalický.

Če pogledamo po vinorodnih deželah Avstrije, vidimo, da ima letošnja trgategv povsem drugačno lice kot v pretečenem letu. V severnih deželah bo vina več, v južnih pa — izvzemši Dalmacijo — v splošnem manj kot lani, povsod pa bo letos kvaliteta vina veliko boljša od lani.

Po poročilu, ki ga je na podlagi vesti iz posameznih dežel sestavil koncem pretečenega meseca dvorni svetnik v poljedelskem ministrstvu Karl Portele, je situacija sledeča:

Na Nižjem Avstrijskem so spomladni mrazi in za njimi razne bolezni na trti napravile precej škode, vključ temu pa pričakujejo letos 837.000 hl vina proti lanskemu pridelku 536.000 hl.

Na Češkem in Moravskem bodo pridelali okoli 49.000 hl vina, tedaj nekaj manj od lani.

Na Štajerskem pričakujejo letos 703.000 hl pridelka, proti 324.840 hl lanskega leta.

Na Kranjskem se je lani pridelalo 192.234 hl vina, letos se pričakuje 240.000 hl.

Tirolsko bo dalo letos 800.000 hl vina, lani 1.011.761 hl.

Na Goriškem pričakujejo 300.000 hl in v Istri 341.150 hl, lani so pridelali na Goriškem 548.940 hl in v Istri 503.160 hl vina, tedaj je pričakovati letos v obeh deželah skupaj od lani le dve tretjini pridelka.

Dalmacija bo dala letos 1.150.000 hl vina, lani 1.154.000 hl.

V celi Avstriji se je tedaj lani pridelalo okoli 4.352.000 hl vina, letos se ga pričakuje 4.428.190 hl, tedaj z 75.342 hl več od lani.

Pri nas na Kranjskem je situacija sledeča.

Vipavska je trpela v splošnem vsled deževja v cvetju, potem v mnogih občinah vsled toče in nekaj tudi vsled peronosperre.

Pridelka bo v splošnem polovico manj od lani, ampak kvaliteta bo veliko boljša.

Na Dolenjskem je bilo vreme v cvetju ugodno, pač pa so se po mnogih krajih razvile bolezni na grozdju, zlasti plesnoba, vsled česar bo nekaj vpadka. V nekaterih krajih, zlasti pa v okolici Št. Jerneja, je bila huda toča. K sreči ni zadela velik okoliš, koder pa je potolkla, ne bodo pridelali niti veder vina na oral. V splošnem je pa na Dolenjskem — všteti Belokrajino — pričakovati dobro srednjo trgateg, v celem bo pa vina najmanj dvakrat toliko kot lani. Grozdje je zdravo in sladko, tedaj je pričakovati tudi veliko boljše kvaliteto, zlasti ker se je s trgatvijo pozno pričelo. Na Belokranjskem je zdaj (10. oktobra) trgateg v teku, na ostalem Dolenjskem se pa šele v prihodnjem tednu prične.

V splošnem bo tedaj dala Kranjska dosti in dobrega vina in žeteli bi bilo, da bi se tudi v denar spravilo, kar je pri sedanjih izrednih razmerah res uvaževanja vredno. Vina se čimdalje manj konzumira, brezmejni protialkoholni fanatizem se čimdalje bolj širi in če bo konzum vina še dlje nazadoval, bo naše vinogradništvo pred propadom — vendar pa moramo pomisliti, da je mnogo tisoč malih eksistenc zavisnih le od vinogradništva. Naj le kdo pomisli, kaj bi bila na pr. Vipava brez vina? Lakote poginiti, ali izseliti bi se ljudje morali! In zato navdaja zlasti naše pridne Vipavce resna skrb, kaj bo letos z vinom. Lani se je v tem času trlo tujih, zlasti dunajskih trgovcev, ki so, čeprav po nizki ceni, nakupili veliko mošta.

Letos, ko je pridelka vrh tega še manj kot lani, ni nikogar, dasi je kvaliteta pridelka mnogo boljša.

Vzrok temu je predvsem gotovo ta, da se vsled negotove situacije veliki vinski trgovci v severnih krajih naše monarhije ne marajo z vinom v velikem zalagati, poleg tega pa tudi ta okolščina, da dobe letos bližje doma več vina in boljše kvalitete kot lani.

S prodajo mošta ne bo tedaj na Vipavskem nič. Razvila se bo pozneje šele kupčija z vinom. Kako se bo trgovalo in kakšne bodo cene, je sedaj težko povedati, vendar ni pričakovati, da bi bila cena nižja od lani, ker je pridelka manj in je boljši kot lani. Osnovna cena navadnega namiznega vina bo najbrž 30 h.

Na Dolenjskem in Belokranjskem bo, kakor rečeno, vina še enkrat toliko kot lani in to bo tudi veliko boljše kakovosti od zadnjih let sploh. Ker se ni nihče z dolenjcem v zadnjem času zalagal, in so stare zaloge razprodane, je upanje, da se bo na Dolenjskem o sv. Martinu razvila živahnejša kupčija z vinom.

Na Dolenjskem kupujejo vino le domači trgovci in zlasti gostilničarji iz nevino-rodnega dela naše dežele. Zadnja leta, ko je bilo vina malo in še to je bilo kislo in nestanovitno, se je mnogo trgovcev odvrnilo od Dolenjske. Upajmo, da se bodo letos, ko je pridelek vsestransko zadovoljiv in dober, ti bivši odjemalci zopet vrnili. Tudi tukaj bo cena najbrže znašala nad 30 v za liter.

Če bo potreba nanasla, se bodo v posameznih krajih, zlasti v krškem in novomeškem okraju ter v sedaj po železnici lahko dostopni Belikrajini, katere zelo dobri vinski pridelki so bili vsled neugodne zveze doslej skoro nepoznani, priredili tudi vinski semnji, pri katerih imajo vinski trgovci in gostilničarji priliko v kratkem času in

brez velikega truda, seznaniti se z vinogradniki-producenti in s pridelkom, ki je v teh krajih na razpolago.

Danes, v teh tudi gospodarsko zelo težkih časih, apeliramo še posebno na geslo „svoji k svojim“ v tem zmislu, da bi se, ker je na razpolago, naši trgovci in gostilničarji letos tem bolj zalagali z domačim, kranjskim pridelkom. Pomagali bodo s tem svojim sodeželanom, da ne propadejo v najhujšo bedo.

Iz vinorodnih dežel po vino izven mej te dežele hoditi, dokler se dobi dobra kapljica po primerni ceni doma, je neopravičeno! Dokler se dobi — doma kupovati, bi moralo biti načelo vsakega rodoljubega vinskega trgovca in gostilničarja in še posebej zadnjega. Žalibog je celo v vinorodnih krajih, zlasti na Dolenjskem — Vipavec tega ne bi nikdar storil — dosti gostilničarjev, ki točijo izključno ali večinoma le tuja vina in silijo celo svoje goste iz krogov vinogradnikov, da pijejo tuja vina. Kaj takega je gotovo le pri nas mogoče, ker so ljudje predobri in to trpe. Drugod bi bilo to izključeno. A tudi pri nas pride čas, ko bodo organizirani vinogradniki po razmerah prisiljeni, da se upro uvozu nepotrebnih vin. Zato bi bilo umestno, da vinotržci in gostilničarji neprisiljeno vpoštevajo položaj naših vinogradnikov in kupujejo v prvi vrsti domača vina po geslu: *svoji k svojim!*

Zadružne objave.

Zadruga gostilničarjev v Kranju pozivlja one člane, ki še niso plačali članarine oziroma naročnine za „Gostilničarja“ potom poštnohranilničnih položnic, poslanih jim v listu, naj plačajo članarino zadrugi v Kranju in sicer do konca oktobra t. l., ker se bo sicer članarina potom politične oblasti eksekutivno izterjala. Mnenja smo, da bodo člani sami toliko zavedni, da ne bodo pustili, da bi do tega prišlo.

Književnost.

Trgovski koledar za leto 1915. Uredil dr. R. Marn. IX. letnik. Cena koledarju 1 K, po pošti 10 h več. Vsebina: Slov. trgovsko društvo „Merkur“ in odbor. — Posredovalnica. — Trgovski dom. — Izvleček iz pravil podpornega zaklada. — Koledar za l. 1915. — Kolkovne lestvice. — Obrestne tabele. — Kovani denar raznih držav. — Preračunjevalne tabele. — Tabela za preračunanje domačega in tujega denarja. — Preračunavanje anuitet in sestavljanje amortizacijskih načrtov. — Amortizacijski načrt. — Anuitetni faktorji. — Tabela za izračunavanje dni od enega datuma do drugega. — Mere za sukno. — Uteži. — Dolgostna mera. — Vojaška taksa. — Tabela za razredčenje alkohola. — Tabela za preračunavanje alkohola iz kilogramov v litre. — Užitninska tarifa za mesto Ljubljana. — Užitninska tarifa za meso in vino izven zaprtih krajev. — Osebni davki. — Vpogled v knjige. — Dopustnost trgovskega potovanja. — Prodaja žganih opojnih pijač na drobno. — Samostojno izvrševanje trgovinskih obrtov. — Trgovina z mešanim, špecerijskim, kolonialnim in materialnim blagom. — Izpregled sposobnostnega dokaza. — Prodaja storjene obleke in čevljev. — Nedeljski počitek v trgovskih obrtih na Kranjskem. — Zapiranje in odpiranje trgovin v Ljubljani,

Spodnji in Zgornji Šiški, Udmatu, Selu, Mostah in na Glincah. — Delovni čas v trafikah in zapiranje trafik. — Poštne določbe. — Pokojninsko zavarovanje zasebnih uslužbencev. — Koledar toplo priporočamo vsem gostilničarjem; ker vsebuje za vsakega gostilničarja neobhodno potrebne podatke. V prvi vrsti je navedena užitnina tako za mesto Ljubljano kakor za deželo. Važni so tudi novi predpisi o osebnih davkih ter predpisi o vpogledu knjig. Koledar ima tudi polno tabel, ki jih vsakdo rabi v praktičnem življenju.

Razno.

Gosp. zadržni inštruktor v Ljubljani nam je poslal važne odločbe in predpise, ki jih v naslednjem priobčujemo.

Prizivna pravica obrtnih zadrug. V zmislu §. 116 c obrtnega reda je z vsakim prizivom obrtne zadruge predložiti od združnega načelnika podpisan izpisek iz sejnega zapisnika združnega odbora. C. kr. upravno sodišče je z razsodbo z dne 8. julija 1914 št. 7414, vnovič razsodilo, da je priložitev omenjenega izpiska neobhodno potrebna, kajti le take prizive obrtnih zadrug je smatrati za združne pravne leke, ki vsebujejo omenjeni od zakona zahtevani izkaz. Ugovor, da bi morala obrtna oblast združnemu načelstvu vže predloženi priziv vrniti v svrhu njegove spopolnitve s še manjkajočim izpiskom, ni vtemeljen, temveč dotični priziv sploh ni smatrati za pravičen priziv, s katerim bi se mogla obrtna oblast meritorično baviti.

Vojna in bolniške blagajne. Nekatero registrirane pomožne blagajne, pri katerih so se člani obrtnih zadrug prostovoljno proti bolezni zavarovali, so odklonile bolniško podporo onim zavarovancem, ki so v vojni oboleli. C. kr. notranje ministrstvo je glasom razpisa c. kr. trgovskega ministrstva z dne 21. septembra 1914. izjavilo, da so bolniške blagajne vobče dolžne, da tudi takim, v vojaški službi obolelim ali ranjenim osebam izplačajo bolniške podpore, ako je zavarovanec obdržal blagajnično članstvo z nadaljnim plačevanjem prispevkov in ako ni v blagajničnih pravilih posebnih določb za slučaj vojne.

Knjižica „Der schriftliche Verkehr der Hotellere, Gastwirte und Kaffeesieder.“ Verfasst von Heß, Sonntag und Stübinger“ je izšla v 2. popravljeni izdaji za znižano ceno 3 K 20 v. Založnik je tvrdka Franz Deuticke na Dunaju. Z ozirom na dejstvo, da je obrtno spisje prevažno za vsakega gostilničarja, da se gostilničarsko podpisovanje dokaj razločuje od splošnega trgovskega in obrt. spisja in da so se kritiki jako laskavo izrazili o tej za samouk, kakor za strokovne šole namenjeni knjigi (glej kritiko v časopisu „Die gewerbliche Fortbildungsschule“ l. 1914 stran 117 in v časopisu „Zentralblatt des gewerblichen Unterrichtswesen in Österreich“ l. 1914 stran 164), vsled tega se gostilničarji posebno na to knjigo opozarjajo.

* **Plačilni listki za Rdeči križ.** Naši pozivi za uvedbo plačilnih listkov v prid Rdečemu križu so rodili lepe sadove. Niti ene gostilne ni dobilo, da bi ne bili v rabi taki plačilni listki in opazili smo celo, da se ti listki rabijo tudi v takih gostilnah, v katerih poprej še nikoli niso rabili plačilnih listkov. Le tako naprej! Gostilničarji, podpirajte po najboljših močeh Rdeči križ!

Pivovarna v Mengšu

(Julius Stare)

naznanja, da toči od 15. sušca t. l. naprej takozvano

črno pivo

„kozel“ (Bockbier)

— v sodčkih in v steklenicah. —

Naročila se sprejemajo v pivovarni v Mengšu in pri vseh njenih zalogah: Ljubljana, Metelkova ulica št. 19, Šiška, Borovnica, Cerklje na Gorenjskem, Dragomelj, Gameljne, Izlake, Javornik, Ježica, Kamnik, Kranj, Lesce, Medvode, Mokronog, Moravče, Motnik, Rudolfovo, Škofja Loka, Smartno pri Litiji in St. Vid pri Zatični.

Tovariši!

Tovarišice!

Kupujte le pri trdkah, ki podpirajo in oglašajo v „Gostilničarju“ v vašem glasilu.

Vinska trgovina

Jernej Stele v Sp. Šiški

priporoča p. n. gostilničarjem svojo veliko

zalogo raznih vin, posebno goriške rebule.

Za pristnost se jamči!

Razširjajte „Gostilničarja“.

VERMOUTH-

vino najboljši kakovosti prodaja po najnižji ceni trdka

Br. Novaković

vinska trgovina v Ljubljani.

32 17-24

Adria, delniška pivovarna, Trst

Varilnica v Senožečah.

Vplačana glavica
K 1,000.000

:: Ustanovljena ::
I. 1820.

(Železniška postaja Divača.)

priporoča svoje priznано dobro **Adria marčno, dvojno marčno in granatno pivo** v sodčkih in steklenicah po najnižjih cenah.

Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani

(deželni dvorec).

Opozorjamo sl. občinstvo in tiste še posebno, ki se interesirajo za prava domača raznovrstna

namizna in desertna vina

in sicer **Belokranjec, Dolenjec in Vipavec.**

Vina so zajamčeno pristna, tako, da jih tudi častita duhovščina zanesljivo rabi za sv. maše.

Vina se oddajajo od 56 litrov dalje. Desertna v buteljkah. Postrežba točna in solidna, cene nizke, posebno ker Deželna vinarska zadruga ne stremi po dobičku, ampak da povzdigne promet domačih vin kolikor mogoče.

16-24

O kakovosti vin se lahko vsakdo prepriča v Unionski kleti v Ljubljani, kjer se točijo samo vina Deželne vinarske zadruge.

Pristne kranjske klobase

razpošilja po 38 vinarjev komad v poštnih zavojih najmanj 5 kilogramov po povzetju

Ivan Kos, mesar in gostilničar na Vrhniki.

SODE

dobro ovinjene, stare in nove, male in velike ima na prodaj

Ivan Buggenig,
sodarski mojster

Cesta na Rudolfovo železnico št. 7.

15-16

Sanatorij Elizabetinum

zdravilišče za notranje, kirurške in ženske bolezni. bolniška oskrba sester križark. Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. — Moderno opravljena Röntgenova soba. — Udobno urejeno kopališče z vsemi zdravilnimi pripomočki,

Poljanska cesta 16. 36 17-24 Telefon št. 141.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna.

1 stekleničica velja 20 vin.

20 17-24

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana.**

Štampilje

vseh vrst za urade, društva, gostilničarje itd.

ANTON ČERNE

graver in izdelovatelj kavčkovih štampilj

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica 1. Ceniki franco.

Posredovalnica za službe

gostilničarske zadruge v Ljubljani

Marije Terezije cesta 61

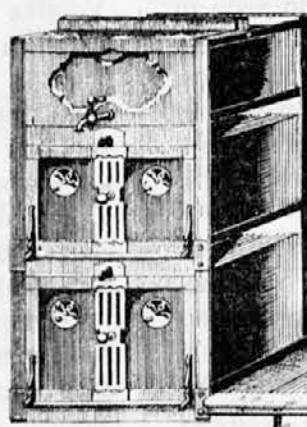
posreduje brezplačno za vse službo iščoč

v gostilničarskem obrtu.

Gospodarji iz Ljubljane plačajo 60 vin., z dežele 1 K.

Tovariši gostilničarji!

Poslužujte se te ugodne prilike! 16-24

Pozor stavbeniki! Pozor občinstvo!

Izgotovljene štedilnike

solidno domače delo, prodaja po jakonizkih cenah

Rudolf Geyer, ključavničarski mojster, Ljubljana, Cesta na Rudolfovo železnico 10.

priporoča tudi vsa v stroko spadajoča dela, vrtna, stopniščne in balkonske ograje rastlinjake itd., ter vsa popravila.

Zaloga stekla, porcelana in svetiljk
Fr. Kolmann
 11 v Ljubljani 17-24
 dovoli gostilničarjem in kavar-
 narjem pri večji naročbi
 izdatno znižane cene.

A. Bajec
 cvetlični salon
 Pod Trančo 2
 vrtnarija
 Tržaška cesta 34
 v Ljubljani.

Najboljše ogrske salame,
 fino, sočno šunko (gnjat), kranjske
 klobase, prekajeno meso, slanino
 s papriko, najboljši pristni emendolski
 sir ter sladko čajno surovo maslo
 priporoča trdka 13 17-24
J. BUZZOLINI
 Ljubljana, Stritarjeva ulica.
 Vsakdanje pošiljatve od najmanjše
 do največje množine po najnižji ceni.

Vinska trgovina in restavracija
Peter Stepich
 Spodnja Šiška šte. 256
 priporoča p. n. gostilničarjem svojo
 veliko zalogo zajamčeno naravnih
 vin iz dolenskih, goriških, istrskih
 in štajerskih vinskih gor.
 Telefon št. 262.14 17-24

Pivovarna
„Reininghaus“
 Gradec — Steinfeld
 priporočata
 svoja najboljša piva,
 kakor:
 marčno carsko, vležano
 in bavarsko v sodkih in
 steklenicah. 27 17-24
 Specijaliteta Reininghausovo dvojno sladno
 pivo „St. Peter“ v originalnih steklenicah.
 Glavno zastopstvo pivovarn Reininghaus in Puntigam
 Telefon št. 90. v Ljubljani, Martinova cesta 28. Telefon št. 90.

Pivovarna Göss

priporoča svoje priznane priljubljene izdelke

marčna, cesarska,
 vležana, eksportna
 in bavarska piva

v sodčkih in steklenicah.

Zastopnik: Fr. Sitar v Sp. Šiški.

A. Zankl sinovi

Ivornica barv, lakov in firnežev

Ljubljana

priporoča 21 17-24

oljnate, suhe, emajlne in fa-
 sadne barve, firnež kranjski,
 laki, mavec (Gyps), olje za pode
 in stroje, karbolinej, čopiči itd.

Ceniki zastonj.

Vinska trgovina Alojzij Zajec v Spod. Šiški pri Ljubljani

priporoča cenj. gostilničarjem in zasebnikom svoja priznana najboljša vina kot:
 dolenska, štajerska, goriška, er istrsko belo in črno po znižanih cenah.

Postrežba točna in zanesljiva.

Dalje priporoča p. n. občinstvu hotel „Bellevue“ pri Ljubljani, ki ima
 krasno opremljene sobe z vsem komfortom za prenočišče tujcev in za leto-
 višarje. V restavraciji se točijo najfinejša stara vina. Izborna kuhinja. Kava
 vedno na razpolago. Najlepši razgled na Ljubljano in okolico. Svež zrak in
 krasni izprehodi po tivolskem gozdu.

Obenem se priporoča cenj. letoviščarjem hotel „Stol“ na Blejski Dobravi
 poleg postaje Dobrava med Jesenicami in Bledom. Krasno opremljene sobe
 za cele družine in posameznike. Dobra restavracija s fino kuhinjo in dobrimi
 starimi vini ter kegljiščem in lepim senčnatim vrtom. Cene primerne. Lep
 izprehod do krasnega Vintgarja 1/4 ure. 15 17-24

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernova ulica šte. 9

priporočata

v veliki izbiri in po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke,
 površnike za gospode in dečke,
 obleke za otroke, žakete za
 dame, paleto za dame, plašče
 za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna
 ali velblodje dlake (Kamelhaar)
 22 v vseh velikostih. 17-24

Jakob Zalaznik

pekarija, slačičarna in
 kavarna 31 17-24

Stari trg 21

se priporoča sl. občinstvu
 posebno z dežele

na zajutrak.

Filijalke:

Mestni trg šte. 6
 Kolodvorska ulica šte. 6.

Svg. Signola

Ljubljana, Dunajska cesta 13. 1724

Zaloga raznovrstnega namizja
 za gostilne, hotele in kavarne.

Deset zapovedi za kmetovalca
 Deset zapovedi za zdravje

dobi zastonj in poštine prosto
 vsak gostilničar in trgovec v po-
 ljubnem številu za razdelitev med
 18 goste ter odjemalce. 17-24

Treba le dopisnice z naslovom:

Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana.

Vinska trgovina

Ant. Müllerja

v Domžalah

priporoča

p. n. gostilničarjem svojo veliko
 zalogo zajamčeno naravnih vin iz
 dolenskih, goriških, istrskih, hr-
 vaških in štajerskih vinskih gor
 ter zagotavlja točno in solidno
 postrežbo po primernih cenah.

Vino se dostavlja na dom ali
 pošilja po železnici. 29 17-24

Majstarejša domača zlatarska trdka!
 25letni jubilej obstoja leta 1914.

Raznovrstna zaloga vseh
 zlatarskih predmetov in ur.

Ure z lastno znamko

„Tup“.

Popravila in nova dela ter
 poročne prstane izdelujem

* v lastni delavnici *

z električnim obratom.

Najnižje cene. Vestna in točna po-
 strežba. Cenovniki zastonj

Lud. Černe

juvelir, trgovec z urami ter zapris. sodni cenilec.

Ljubljana, Wolfova ulica 3.

Mihael Kastner, Ljubljana

7 16-24

Glavna zaloga rudninskih voda.

Z vsemi v špecerijsko in delikatesno stroko spadajočimi potrebščinami, kakor
 tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem naj-
 ceneje in najsolidneje trdka

Velepraznara za kavo z električnim obratom. 8
 Zaloga mineralnih voda. 17-24 vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.

T. Mencinger, Ljubljana

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani

(Spodnja Šiška)

priporoča svoje izborne izdelke, kakor:

marčno, dvojno marčno in izvožno
 pivo v sodčkih in steklenicah.

Dobé se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska krma zelo priporočljive. 3 17-24

Dalmatinsko pristno rdeče in belo vino

pošiljamo od 100 lit.
 naprej proti povzetju
 po zmernih cenah :: 40 17-16

BRATA TRANFIČ
 Kastelstari - Dalmacija.

Izboljšajte promet v svoji gostilni z najboljšim in najcenejšim
češkim budjeviškim delniškim pivom

plzenskega tipa.

Zahtevajte v gostilnah ljubljanskih, v Grandhotelu Balkan Trst, hotelu Lacroma Gradež, Palace hrvatske štedionice Zagreb, Napredak Sarajevo, Beránek Banjaluka itd. to pivo.

52 16—24

Informacije daje Česka delniška pivovarna v Čeških Budejovicah, Roza Rohrmann v Ljubljani, Bogumil Poška v Trstu.

KLEINOSCHEG-
DERBY SEC

39 17—24

Vinometre „Bernatot“. — Asbestov bombaž in prašek. — Eponit. — Francosko želatino. — Lipovo oglje. — Marmornat prašek. — Modro galico. — Natrijev bisulfit. — Ribji mehur. — Špansko zemljo. — Tanin. — Žveplo na asbestu. — Žveplo v prahu. — Limonovo kislino. — Vinsko kislino. — Soda bikarbono. — Strupa proste barve itd.

ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Tovariši!

Tovarišice!

Kupujte le pri tvrdkah, ki podpirajo in oglašajo v „Gostilničarju“ v vašem glasilu.

Ustanovljena 1. 1818.

Ustanovljena 1. 1818.

PIVOVARNA MENGEŠ
Julius Stare

priporoča svoje izborno vležano marčno, dvojno marčno in bavarsko pivo v sodčkih in steklenicah.

Naročila sprejemajo zaloge:

Ljubljana, Metelkova ulica št. 19, Borovnica, Cerklje na Gorenjskem, Dragomelj, Gameljne, Izlake, Javornik, Ježica, Kamnik, Kranj, Lesce, Medvode, Mokronog, Moravče, Motnik, Rudolfovo, Škofja Loka, Šmartno pri Litiji, Št. Vid pri Zatičini ali pivovarna v Mengšu.

1 17—24

Priporočamo svojim cenjenim ::
tovarišem gostilničarjem izborno
marčno, dvojnomarčno
termalno in granatno ::

PIVO

28 17—24
največje slovenske narodne tvrdke:
Delniška družba združenih
pivovaren Žalec in Laški trg
v Ljubljani.

Srečko Potnik

: Vakuum parna destilacija :
rastlinskih in sadnih cvetov

v Ljubljani, Slomškova ulica 27

priporoča cvete in kompozicije za izdelavo ruskega kumljevca, rastlinske grenčice, planinskega rasil, sladkega žganja, poprovega metovca, ruma za čaj, vermuta, drožnika, tropinovca, hruševca, jabolčnika, breskovca, pelinkovca, vanilije, želodčne grenčice, janeževca, sadn. groga, ruma-aroma itd.

Razpošilja se v najmanjši količini pet vrst naenkrat za K 5:50, iz katerih se napravi 50 litrov različnega likerja. Večje množine znatno cenejše! 3 17—24

Gostilničarji!

Pozor! 17—24

Predno kje drugje kupite ali naročite

gramofon

ali godbeni

avtomat

oglejte si mojo veliko zalogo

A. RASBERGER

Sodna ulica št. 5, poleg c. kr. den. sodnije, zastopnik avstr. gramofonske družbe na Dunaju in drugih svetovnih tvrdk. Največja izber gramofonskih plošč na Kranjskem. Ugodna zamenjava starih plošč. Blago se odda na poljubno odplačevanje v malih obrokih. Edina strokovna delavnica za popravilo vseh vrst gramofonov in godbenih avtomatov pod garancijo. Godbeni avtomat postavim na željo v vsako gostilno, tako da se sam plačuje.

2 17—24

I. kranjska tovarna mineralnih vodá, sodavice i. t. d.

Ljubljana, Slomškova ulica 27

priporoča:

sodavico, pokalice, naravni malinov in citronov sok, nadalje izborne sadne pijače v patent. steklenicah: jagodovec, nektar, kristalno citronado, jabolčni biser.

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!

Nalepiti znotraj na pokrov škrinjice za cigare ali javno v lokalu.

Vsled odloka c. kr. finančnega ministrstva z dne 10. junija 1911 št. 43.889 in št. 44.236 ter razpisa c. kr. deželne vlade Kranjske z dne 10. julija 1911 št. 18.658, se naznanja, da za prodajanje smotk in cigaret v gostilničarski obrti ni potrebno imeti licenčnega lista, ter je gostilničarjem na prosto dano, imeti cigare ali pa ne. Prodajati pa se smejo le erarični izdelki in po cenah, kakor so v trafikah. Po § 60 navodila za trafikante je pa dovoljeno sprejemati za postrežbo pri oskrbi tobačnih izdelkov primerno odškodnino. Priporoča se torej, naj cenjeni gosti dajo prostovoljno primerna preplačila za postrežbo s smotkami in cigaretami.